

SÜMEG ÉS VIDÉKE

Megjelenik minden vasárnap.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sümege, Horvát Gábor könyvkereskedésében.</p>	<p>Előfizetési árak: Egész évre 8 K., félévre 4 K., negyedévre 2 K. — Egyes szám ára 20 fillér.</p>	<p>Hirdetések egység szerint. A nyílt lér sora 1 korona.</p>
--	--	---

Társadalmi kötelesség.

A Budapesten megtartott patronázs kongresszus tanulságait sokféle irányban le kell vonnia a társadalomnak. A büntető igazságszolgáltatás, valamint általában a gyengébbekkel való elbánás és az államnak számos intézménye évszázadokon át a zsarnokság eszközei voltak. Régente az állam hatóságai válogatott kintások közt, amelyekben az emberi kegyetlenség kifogyhatatlan találékonyságát bizonyította, — elpusztították, sőt ártatlan családjukkal, apró gyermekeikkel együtt vadul kiirtották mindazokat, akik szembe mertek szállani a zsarnokkal, vagy a hatalmon levő erősebbek érdekeivel.

Az emberiség haladásának egyik vigasztaló bizonyítéka, hogy ezzel szemben korunkban az állam és a társadalom különböző tereken vállvetve mentő tevékenységet végeznek a gyengék és az elhagyatottak támogatása érdekében. Százakat azok közül, akiket annak előtte kínos halálra szántak volna, ma pártfogásba vesznek és tisztességes munkásokat nevelnek belőlük.

A bűncselekmények csökkentésének hathatós eszközéül többé nem a büntetéseknek folytonos szigorítását tartják. Az elrettentés rendszere csődöt

mondott. Amíg emberek laknak földünkön, a bűncselekményeket sohasem fogjuk ugyan teljesen kiirtani, de vannak eszközök, amelyekkel nemcsak az emberiség szenvedéseit és nyomorát, hanem a bűncselekmények számát is hathatósan csökkenteni lehet.

Ide tartozik egyebek közt a legszeleesebb értelemben vett megelőzésnek szociálpolitikai szempontból oly nagy, jelentőségű munkaköre és ebből, ami bennünket ezuttal különösen foglalkoztat, a kedvezőtlen helyzetben levő elhagyatott társadalmi osztályok közül az állandó erkölcsi veszedelemben élőknek pártfogásba vétele.

Ennek a pártfogó tevékenységnek összességét patronáznak nevezzük mindaddig, míg e munka megjelölésére általánosan elfogadott jó magyar kifejezést nem találunk.

Ide tartozik tehát a legszeleesebb értelemben vett gyermekvédelem, az elhagyatott árva, bűntetésüket töltő szülőkől származó stb. vagy veszélyeztetett környezetben élő fiatalokórák védelme, továbbá a javító és letartóztató intézkedésekből elbocsátottak támogatása.

Ezt a munkát nemcsak abból a szempontból kötelességünk méltányolni, mint a jótékonyaságnak annyit más terén végzett szintén nemes munkáját, pl. a keresetképtelen aggod támogatását. Igazi jelentősége abból áll, hogy

használható erőket ment meg a nemzet gazdasági ereje számára, továbbá hogy megóvja az egész társadalmat, mindannyiunkat — mert hisz valamennyiünk ellen elkövethető a bűncselekmények egész hosszú sora, — újabb bűncselekményekkel szemben.

A javító nevelésnek és a szabadságvesztés büntetésnek főcélja korunkban, hogy az illetőt társadalmilag használhatóvá tegyék, olyképpen átalakítsák, hogy tisztességes munkával önmaga tarthassa fenn magát. Amint Herczegh Ferenc *A Kivándorló* című művében költői intuícióval jellemzi, a munka útján kell az illetővel megismertetni a benne rejlő legnagyobb értéket, az ember munkaerejét s az által felidézni azt az átváltoztatást, amelyet korábban csak az erkölcsi oktatástól vártak. A helyi kiválasztás, a megfelelő egyének kiszemelése, az igazán méltánylást igénylő esetekben alkalmazott segély, az inkább szerencsétleneknek, mint bűnösöknek munkához juttatása lesznek itt a megfelelő eszközök.

Aki ezekkel a dolgokkal foglalkozik, az tudja, hogy kivált a tél beálltával hány tucat fiatalokú keres munkát és ha hirtelen nem talál, hányan követnek el nyomorból, éhségből bűncselekményt. Dolgozni akarnának, tudnának, keresik is rá az alkalmat, mégse kapnak foglalkozást. Első sor-

Sümege várának kapitányai.

Pragmatikus adatok alapján közli:

Kimnach Ödön.

— Harmadik közlemény. —

A Chorom familiáról még egy adatot sikerült felderítenem 1562-ből. Az illető *Chorom János*. Tekintve, hogy Chorom János is a Dunántúl szerepelt, 1562-ben éppen Zala megyében, valószínű, hogy ugyanazon a családból való volt, mint András, a sümegei várkapitány.

1561-ben a Hamza bég által Székesfehérvárból rablásra kiküldött martalócok a Zala megyében levő erős hegyi várat, Hegyesdei elhagyatva találták. A vár a hajdan híres Sárkány családnak volt. Az esetet jelentettek a bégnek, ki Bajazidet küldte oda 200 emberrel, hogy a várat vegyék birtokukba, erősítsék meg s innen fenyegeték a vidéket.

A nádor felszólítására *Egino* (Salm grófja, pozsonyi főispán, győri várkapitány) Hegyesd felé indult, hogy a várat a rablónépség kezéből elvegye. Az ellenállás erős volt, végre is megtört. Százhusz ember elvesztése után nyolcvan emberrel az ostrom tízedik napján Bajazid megadta magát. A talált holmit az ostromlók osztották. A bástyákat és sáncokat pedig lerombolták. Ez történt 1562. ápr. 13-án. Úgy az ostromnak, mint a kapitányé-

nek s osztzkodásnak látója volt Chorom János s vele együtt Török Ferenc, Gyulaffy László, Magyar Bálint s több zalai birtokos. (Fessler VI. 923.) Úgy látszik, az eredeti név *Csorom*, a *Csorom* későbbi változat.

Csorom nevű földet pusztát, Zala megyén kívül még egy helyen találni. Ezt is a Dunántúl, ami közös területre enged következtetni. Ez Vas megyében van s Egyházashetyehez tartozó pusztán. A zalamegyének 67 lakosa van, a vas megyének 14.

Ádám Iván szerint várkapitány 1539-ben négy évi kezelés után lemond hivataláról. Elfoglalta tehát 1534-ben. Békefi R. szerint pedig 1524—1537-ig volt várkapitány. A hivataláról való lemondás évét 37 utána és 39-elé tehetjük, 1538-ra; ily módon valószínűleg megközelíthető az igazi időpont. Ádám Iván eltérése a kezdőpontot illetően az lehet, hogy Csoromnak az 1534. évből idézett nyugtájának dátumát a várkapitányság kezdődatumául veszi, amire semmi ok sincs. Ádám Ivánnál több hibát találtam s még jó, hogy találtam, legalább lehetséges a helyreigazítás.) Ily módon Csorom kezdőévet 1524-ben állapítjuk meg, amint az Békefi mondja. (Ádám Iván. Békefi R. dr., Fessler.)

[Unyomi (de Wnyom) Miklósról vonatkozólag például felemlítem, hogy nevezett sümegei várkapitány 1459-ben Albert veszprémi püspök nevében ült a Gersei Pethöket attól, hogy Tatica várát továbbra is birtokolják. A Szentgyörgyi Vince család a Gersei

Pethökkal ez ügyből kifolyólag még 1472-ben is perel.]

8) *Borondy Pál*. A várat védelmezte és e védelemben elesett 1544-ben. Veszprémi püspök volt ekkor Martinus II. de Kecset. (Martinus I. 1392-ben választott püspökké.) 1537-ben még Csorom a castellanus, mert ugyanez év február 2-án parancsot kap I. Ferdinánd királytól (Lásd előbb.) Valószínű, de nem bebizonyított, hogy Böröndy Pál közvetlen utóda Csoromnak.

Aligha megbízható adat az, mely szerint Sümegevár kapuja fölött török zászló lobogott. (Lásd: Magyar Ferenc Regéi. Pest, 1858. — Balogh Alajos: Sümege vára. 1858.)

9) *Zombory Ákos*. Akkori püspök Andreas I. Kewes (Köves) volt. Zombory 1554-ben volt castellanus. Valószínűleg utóda Böröndy Pálnak. Érdekesnek tartom felemlíteni, hogy a sümegei vár északi sarkán levő (úgynevezett Kewes) bástyatoronynak külső részén ott van Ukk felé tekintőleg egy kevés disztésű kőtábla, rajta ez évszám: 1554. Tehát abból az időből, mikor Kewes volt a püspök és Zombory Ákos a várnagy. E kőtábla azért is nevezetes, mert egy sajnálatos és érthetetlen félreértés következtében e négy számból törekedik Ádám Iván kimagyarázni, hogy Sümege várában templáriusok voltak ekkor az urak. Lehettek, sőt van is említés róla, hogy a várat 1210-ben templáriusok alapították, — de ezt nem lehet e négy szám-

ban ezeken, valamint az intézetektől szabadult olyan egyéneknek kell segíteni, akik önként is erős elhatározással a munka útjára akarnak áttérni.

Ha a társadalom elzárkózik előlük, nincs kétség, büncselekményt fognak elkövetni már csak a mindennapi megéltetés szempontjából is. Ezért kell támogatni mindenkinek a Patronázs egyesületeket.

Egregius Caspar castellanus Castris Symeghiensis.

Kimnach Ödön úrnak egyenes fölhevására íme hozzá szólok a Sümeg és Vidéke I. évi 38. és 39. számában közzétett Sümeg várának kapitányaira vonatkozó közleményeihez.

Gáspár kapitányra vonatkozólag a beavatkozást némileg köztársaságunk is tartom, mert én idéztem fel őt kegyelmét 400 éves siriából.

Mindenek előtt a régi jó táblabírák védelmére felhozom, hogy azok különösen írtak latinul és ha a kifejlődött stílus curialis nem is volt Ciceróhoz hasonlítható, nyelvtani és mondattani hibáktól ment volt.

A Kimnach úr által közölt — Gáspár kapitányra vonatkozó — két okirat szövegében több kisebb-nagyobb olvasási, vagy sajtóhiba van s minthogy azokban Kimnach úrra csak az lényeges, hogy egregius Gáspár létezett és sümegi várkapitány volt, nem is firtatom a dolgot, ha a tisztelt szerző úr az eredeti vagy az általam kétes szöveggel fogantatott átírást helytelenül olvasott szövegét saját latin nyelvérzéke szerint — még pedig hibásan — ki nem igazította volna.

A megbotránkozást okozott szavat mindkét okiratban *duximus*-nak olvasta, pedig mindenütt *duximus* van írva. Így olvasva nem kell kijavítani az eredeti szöveget, de nem is szabad. (Bizonyosan rosszul olvastam, illetőleg nem volt elég bátorságom a kétes szót jól olvasni. Nem botránkoztam meg, csak zavarban voltam a nemtudás miatt. Szíves elnézést kér a gyarlандóságért: K. Ö.)

De térjünk át most már arra a kérdésre: micsoda családból származott Gáspár várkapitány?

Én a Kimnach úrral folytatott eszmecsere közben annak a véleményemnek adtam kifejezést, hogy nem lehetett az Uzsay-család

tagja, mert Uzsay Gáspár, Zala vármegye akkori alispánja a várkapitány kortársa volt és ennek panasza tárgyában — a közölt 1505-iki okirat tanúsága szerint — bíraskodott is, amit nem tehetett volna, ha akár maga lett volna a panaszos, vagy családjának hasonló nevű tagja.

Kimnach úr ugylátszik előszeretettel ragaszkodik ahhoz a véleményhez, hogy az alispán és várkapitány egy személy volt és felhossa még a következő kapitány, deveseri Choron András történetében is azon véleményét, hogy ugyanazon ember viselhette az alispáni és várkapitányi tisztet is, mert Choron András és több főispán is egy időben volt főispán és várkapitány.

Nem emlékezem reá, hogy azt állítottam volna, mintha egy időben valaki nem lehetne alispán és várkapitány. De tényleg ez a meggyőződés, mert a rendek által választott tisztviselő soha sem lehetett király által kinevezett várkapitány is, míg a főispánok, mint a király bizalmasai és szolgálói nagyon sokszor nyertek különösen háborus időkben várkapitányságot.

A várkapitányok rendszerint előkelő emberek voltak és állásuknál fogva a hatalmasok közé tartoztak. A legtöbben közülök nagy vagyont és öregbedő méltóságokat szereztek. Tessék csak Török Ambrus és Imrénék történetét olvasni.

Nem lehet tehát ama nagyon erőltetett föltevést elfogadni, hogy Uzsay Gáspár alispán egy személy lett volna Gáspár várkapitánnyal.

A további kutatás könnyítése céljából föl-említetem Kimnach úrnak, hogy abban az időben élt és szintén Gyömörön lakott Gyömör (1) Gáspár. — Gyömör Ferenc egy jogalapon tett panaszt Gáspár várkapitánnyal, a két Gyömör ép úgy mint a várkapitány földes úr volt Gyömörben és Mindszentén és így nagyobb hihetőséggel lehetett volna azt a véleményt kockáztatni, hogy Gyömör Gáspár volt a várkapitány. De ilyen véleményt sem lehet igazolni, tehát el kell ejteni, közöltem továbbá Kimnach úrral, hogy a Cháfordy családból származhatott Gáspár, mert a Cháfordy családnak is voltak jobbágyságok Gyömörben és egy későbbi, Kimnach úr által föl is hívott okiratban a család egyik tagja Porkoláb melléknevet viselt. Bizonyos tehát, hogy ez a Cháfordy Porkoláb Lőrinc csak azért kaphatta ezt a melléknevet, mert apja, vagy nagypapja várkapitány volt.

Azt hittem, hogy e családban kell Gáspár úr bölcsőjét keresni.

Tévedtem, mert Kimnach úr már felfedezte Gáspár családi nevét Békefi Remig jeles tudósunknak általa felemlített munkájában.

E szerint *Ernyei Gáspár* volt a neve egregius Caspar castellanusnak. E tény el kell fogadni, mert Békefi Remig komoly tudós és állításai teljes hittel érdemlők.

Meglévén találva Gáspár úr családja, két nagyon érdekes kérdés megfejtése tolu előtérbe.

Egyik, hogy miért nem említette fel Zala vármegye törvényszéke (sedria = sedes indicaria) a Kimnach úr által közölt kiadványokban Gáspárnak családi nevét akkor, mikor azokban az alispánoktól kezdve a jobbágyságok és zsellérek is családi és keresztnévükkel vannak felsorolva.

A másik kérdés, illetőleg feladat, melynek megfejtésére Kimnach úr Darnay Károly őrnagy urat és az alulírottat fölhevta, pedig az, hogy létezett-e Ernyei család s miféle emberek voltak azok?

Az első kérdés valószínűleg megoldatlan marad.

A másodikra nézve a tisztelt őrnagy úr bizonyosan fog nyilatkozni és úgy remélem, hogy én is hozzá szólhatok; de már most be kell fejeznem hosszúra nyúlt fölvilágosításaimat.

Gyömör Vince.

H I R E K .

Október hatodikán.

Nincsen olyan drága föld
A hazának,
Melyet úgy megszentelt vón' a
Honfi bánat;
Mint azt, ott a marosmenti
Sik határon,
Hol alussza gyászos álmát
Az aradi tizenhárom!

Szomorú nap... feketébe,
Gyászba vonva,
Ahol az a szörnyű éjjel
Rájok omla!
De belőle piros hajnal
Fénye támadt:
Szabadsága, dicsősége
A letiprott szent hazának!

Zápor eső hull a sirra,
Tán az égből?

jegyből bebizonyítani. E tábla az, melyet könyvtári József tanár a Műemlékek Országos Bizottság megbízásából — rosszul rajzolt le. (E sorok írójánál megvan a hibás rajz másolata, de megvan az általa lerajzolt jó kép is.) Ugyane bátyatornyon van egy másik szinte 1554-ből eredő fölírásos emléklő.

10) *Zombory Sándor*. Zombory Ákosnak fia. Az akkori veszpremi püspök Johannes VII. László megerősíté őt hivatalában, 1568-ban.

A történelmi kutatás szempontjából forrásul nem ajánlanám sem Balogh Alajost, sem Magyar Ferencet; de mint nyomtatásban megjelent adatot kellett felemlítenem.

Nyelvészeti szempontból elég érdekes mind a kettő.

11) *Palotay Ferenc*. A reávonatkozó okiratot Gyömör Vince dr. úr szívesége folytán teljesen közlöm, megtartva a régi írásmódot:

Anno 1606. 26 die July. — My giomerey nemes emberek az magunk szabad akaratunkból letunk kezesek: Tudni ilyk ezek az szemeliek: Fenes Janos. es kys meny hardt. es totosy Janos. es kustos Lenardt. es kustos Balas s soytory Pal. Chete Myklos: mi lettunk kezesek Nagj Myhalyerdit szaz magyar forintigh giomorey Amburusne Aszonionnak. es fiaynak giomorey Palnak. es giomorey giorgynek. ily okal hogy ha valami kor az az Nagy Myhaly el hadna az megh nevezett foldes vrakatt. vagy Torueniell avagy azoni kyvel Bozsusagaban mi kezesek tartozunk minden porpattuar nekul. megh adny az

szaz magyar forentott. es ha zynte megh nem akarnank adny. te hatt eg varmegie zolga byraia. es eskuttie igazatt teljesen nekik. vag iozagogbol vag marhaiokbol. erol adgiok pecsetes levelunkett kezunk Ira-aul ilien szemiek elott *Palotay Ferenc vram elott Symegh fokapitan elott.* es Hany Balas: elott Zala varmegiey zolga byro elott. Tulok Ferenc elott Tulok Myklos elott Korbey Istvan elott Parnas gergely elott. Bakony giogy elott. es megh nekunk kezeseknek ugyan itt Symegh varaban lett kezes Nagy giogy Nagy Myhalyert az Battiaerit. ily okal hogy ha az az Nagy Myhaly megh nem alana ezt az uegezezt lehatt zynte vagy (meg?) foghasok nag giorgiott. es mar saiat kezunk hoz velhesok migh az szaz forent ky nem telnek. *Kelt Symegh varaban 26. die Julij Anno 1606.*

Érdekes az okirat, mert Sümegvárban datálták, itt is írták. Egy kis figyelemmel elolvasható a mai írásmód szerint. Az okiratban említett atyafiak azonban nem tudtak írni. Valószínűleg a várkapitán írta nekik a szöveget, ők pedig csak coramizálták kézjegyükkel, odarajzolván a nevet pótló keresztet. A pecsétek elég épek. Rajzuk már-már elmosódott. Eredetiye Gyömör Vince dr. úr családi iratai között, Ukk-on.

Hogy meddig volt Palotay Ferenc sümegi várkapitány, nem lehet eddig határozottan megállapítani. Valószínű, hogy közvetlen elődje Woglowatskynak. Nincs köztük nagy évdifferencia.

12) *Woglowatsky Mátyás*. 1613-ban már várkapitány. Róla következőket jegyzi meg

Gyömör Vince dr. úr:

Ez az élelmes uri ember értesülvén arról, hogy Sárosy Ferenc és Boldizsár fiú örökösök nélkül elhaltak, azon a címen, hogy birtokaik a kir. koronára háramlottak, felkérte és adományul is nyerte II. Mátyás király helytartójától, Thurzó nádortól az egész Sárosdot.

Kitűnik ez a vasvári káptalannak bizonyoságleveléből, mely szerint a fent említett évben Thurzó nádor parancsára az adományozott birtokba Woglowatskyt be akarta vezetni, de a Sárosdyak leányági leszármazottjai — »evaginato gladio« — kirántott karddal ellenmondottak.

Woglowatsky bizonyos már több év óta lehetett várkapitány, mert különben nem ismerhette volna a környékbeli nemesség életviszonyait.

Még 1615-ben is kapitány volt, mert ebben az évben a vasvári káptalan előtt a neki adományozott egész Sárosdot Gyömör Györgynek és felesége Döry Katának, aki Döry Istvánnak és a magvaszakadt Sárosdy Boldizsár Margit leányának volt a leánya, még mint sümegi várkapitány 300 m. forintért örökbe felváltotta.

E várkapitányra vonatkozólag a Gyömör család levéltárban 3 okirat található. Az egyik okirattól csak annyit közlök, amennyi szükséges annak bizonyítására, hogy ő csakugyan sümegi várkapitány volt.

»Nos Capitulum Ecclesiae Castris Ferri memoriae commendamus (t. i. a vasvári káptalan tudtul adja stb.) tenore praesentium

Nem, hanem a magyar nemzet
Hű szivéből!
Oda megy ma e hazának
Fia, lánya;
S leborul a tizenhárom
Vértanúnak sirhalmára!..

Egy imát mond az egész hon,
Őket áldja,
Hogy halálunk fényt árasztott
Szent hazánkra;
S kérve Istent, hogy a dicsők
Bírófája
Legyen a jog és szabadság
Őrök fénylő Golgotája!

Illyés Bálint.

— **Személyi hir.** *Szterényi* József kereskedelmi államtitkár és fia, *Szterényi* Sándor miniszteri titkár, *Heder-vary* Lehel országgyűlési képviselő, *Wolfner* Tivadar gyáros, *Kruchina* Károly báró és *Jordán* miniszteri fogalmazó a tegnap tartott szarvasvadászatra Sümegre érkeztek. Itt tartózkodásuk alatt *Eitner* Zsigmondnak, kerületünk országgyűlési képviselőjének vendégei voltak.

— **Thaly Kálmán meghalt.** A magyar közéletnek kiváló alakja hunyt el *Thaly* Kálmánban, aki a Rákóczi kor történetének fődíszével a Rákóczi-kultusz szinte megteremtette. II Rákóczi Ferenc hamvainak hazaszállítását főként *Thaly* agitálásának eredménye. Teljes életén a függetlenségi párt tagja s az utolsó években tiszteletbeli elnöke volt. Áldott legyen emléke.

— **Eljegyzés.** Ifj. *Schröder* József, az Édeskúthy cég üzletvezetője Budapesten eljegyezte *Láng* Terust Sárbogárdról.

— **Községi gyűlés.** Sümeg képviselő-testülete ma vasárnap délelőtti rendes közgyűlést tart. Tárgyai: 1) Az 1910. évi költségvetés. 2) A vágóhídi szabályrendelet bemutatása. 3) Szabályrendelet a gyalogjárók rendezéséről. 4) A polgári iskola telkén az állami elemi népiskolába való átjárás tárgyában kiadandó nyilatkozat. 5) A főszolgabíró rendelete a körállatorvosi állás rende-

zése tárgyában. 6) A téglásmesteri állásra érkezett kérvények bemutatása. 7) Az államosító bizottság jelentése az iskolaépület átvételéről. 8) A vágóhíd tárgyában kiadott rendelet bemutatása. 9) A polgári leányiskola vagyonkezelésének módjáról. 10) A vármegye által bérelt kavicsbánya bérének emelése. 11) Illetőségi ügyek. 12) Indítványok.

— **A sümeg-csabrendek-devecseri vasút.** Mult hó 26-án a sümeg-csabrendek devecseri vasút ügyében a kiküldött végrehajtóbizottság Csabrendek község tanács-termében gyűlést tartott. *Barcza* László elnök közölte a bizottsággal a kereskedelmi miniszter leiratát, melyben kiállításba helyezte a sümeg-csabrendek-devecseri vasút előmunkálati engedélyének kiadását, de kikötötte, hogy a bruttó bevétel 60 százalékát engedjék át az államvasutaknak kezelési jutalék címén. A végrehajtó bizottság egyhangulag azt határozta, mivel így a vasutat finanszírozni lehetetlen s a vasutat a bizottság a dunántúli vasutak kezelésében és csatlakozásában óhajtja megvalósítani, a hozzájárulásba bele nem mehet. Ez irányban fel-folyamodással élt a miniszterhez.

— **A kereskedő közönség figyelmébe.** Érdekes előadás lesz ma vasárnap Sümegen és Zalaszentgróton. *Balkányi* Kálmán dr. az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés központi titkára fog előadást tartani a Keszthelyi Kereskedők Társulatának meghívására vármegyénk e két jelentékeny helyén. Sümegen délelőtti lesz az előadás 11 órakor a *Kisfaludy* Kaszinó dísztermében. Itten *Korunk és a társadalom* címen fog beszélni *Balkányi* Kálmán. Zalaszentgróton pedig vasárnap délután 3 órakor a mértékhiitelesítéssel fog előadást tartani a központi titkár az állami elemi iskola nagytermében. Az előadások iránt nemcsak az illető városokban, hanem megyeszerte élénk érdeklődés mutatkozik, ezt bizonyítja az, hogy Keszthelyről számos kereskedő polgártársunk fog átrátni az előadások meghallgatására. *Balkányi* dr. két hét előtt Keszthelyen és Tapolcán tartott előadást a kereskedelem helyzetéről és a kereskedőket érdeklő törvényekről.

— **Blériot budapesti főlészállása.** Megállapítható, hogy még nem volt olyan szenzációs esemény mely iránt a nagy közönség körében oly lázas érdeklődés mutatkozott

volna, mint *Blériot*-nak budapesti főlészállása. Nálunk a kaszinóban, kávéházakban sürűn esik arról kérdés — fölmegy-e *Blériot*-ot megnézni? S igen sok az, aki Budapestre utazik október 17-én. A felszállás ideje is igen jól van megállapítva. Már a délutáni, esetleg az estéli vonattal haza lehet utazni. A legolcsóbb tribünjegy öt korona, de külön ülőhelyek 20 és 10 koronáért is kaphatók. A jegyek biztosítása érdekében levelezőlapon a *József Kir. Herceg Szanatórium Egyesületnek* (Budapest, VII. Akácfa ucca 30 sz. kell) írni, ahonnan a megrendelt jegyeket utánvétellel küldik meg az esetben, ha a jegyek árát előre utalványon be nem küldötték. Pélreértések kikerülése végett az utalványra a kért jegyek minősége följegyzendő.

— **Kérelem.** Az új évnegyed alkalmából új előfizetést nyitva, lapunkat a közönség nagybecsűllet támogatásába ajánljuk. A hátralékok mielőbbi beküldését kérjük. Jegyzők és tanítók évi 4 K kedvezményes áron rendelhetik meg lapunkat.

Tisztelettel

a kiadóhivatal.

— **Népgyűlés a bankért.** Nagy népgyűlés volt szeptember 26-án az önálló bankért Nagykanizsán. A gyűlésen résztvett a vármegye főispánja, *Bathányi* Pál gróf és *Eitner* Zsigmond, kerületünk országos képviselője. *Eitner* nagy hatással szólott a néphez.

— **Fogyasztási szövetkezet a Csány szobornak.** A zalaegerszegi fogyasztási és értékesítő szövetkezet felszámolás alatt van s a meghalt *Czebe* Károly felszámolási bizottsági tag helyébe törvény szerint más tagot kell választani, még pedig közgyűlésen. E célra s egyéb indítványok tételére közgyűlést hívott össze. *Kele* Antal dr. elnök szept. 26-án d. e. 11 órára a zalaegerszegi elemi iskola termébe, jelezve, hogyha nem lesz harozatképes a közgyűlés, október 10-én lesz a gyűlés a megjelenendő tagok számára való tekintet nélkül. 26-án nem is volt megtartható. Csak 15 ember érdeklődött. A szövetkezetnek ez a hosszantartó felszámolása azért van, mert a tartozásokat nem lehetett behajtani. A törvény pedig nem engedi a végfelszámolást mindaddig, amíg részletesen minden ügy nincs tisztázva. Ez a hosszadalmasság pedig azért ártalmas, mert akik tartoztak, még pedig tekintélyes összegekkel, azok időközben részint meghaltak, részint elszegényedtek, részint ismeretlen helyre költöztek s nem lehet rajtok megvenni. A törvényes eljárások miatt pedig költség mindig van, pl. új bizottsági tag választása, évenkénti számadások bemutatása stb. úgy, hogy a kiosztásra reméltek kis összeg inkább fogy; remélte a felsz. bizottság, hogy a 20 koronás részvények után legalább 5 koronát visszatud adni, a valóság pedig, úgy látszik, az hogy alig fog 2-3 korona jutni, amely az érte való utazással s hivatalos átvételekkel mégjobban meg fog apadni. Ezek miatt többben azt az óhajást fejezték ki, hogy a 10 iki közgyűlés határozza el indítvány után, hogy azt a kis maradványt juttassák a *Csány szoboralapra*, ahelyett, hogy filérekre szét darabolják. Így legalább hazafias nemes célra jut az a kis összeg, s ez legalább némileg megédesíti azt a keserűséget, melyet a szövetkezet bukása keltett. Az október 10 iki közgyűlés tehát valószínűleg egyhangulag kifogja mondani azt az óhajást, hogy minél előbb legyen vége a felszámolásnak s az a kis maradvány adassék oda a *Csány szobornak*.

— **Felhívás Mikszáth Kálmán tisztelőihez.** *Mikszáth* Kálmán ezidén tölti be írói munkásságának negyvenedik esztendőjét. Irodalmunk ez az örömmünnepe közéletünknek hanyatott napjaiban virradt reánk, mikor sokszoros buzgósággal kell ápolnunk a hitet nemzetünk szellemi erejében. Ennek a szellemi erőnek egyik legkiválóbb példája és legfiényesebb képviselője *Mikszáth*. Költészetének szeretete, megbecsülése, elismerése tegyen bizonyosságot róla, hogy a magunkénak is érezzük azt az erőt, amely e gazdag pályára sugallója, hogy mi is részesei vagyunk. Ami nemzetünk lelkében, képzeletében és

significantes quibus expedit universis, quod *Egregius Matthyas Woglowatsky, alias capitanius Arcis Simegh*, coram nobis personaliter constitutus oneribus et quibuslibet gravaminibus . . .

Datum feria tertia proxima post Dominicam Ramis Palmatum, Anno Domini Mille-simo sexcentesimo decimo quinto.

Megemlített, hogy *castellanus* helyett *capitanus* a várkapitány neve.

Ez okirat nem közölt részében szó van *Dóry Istvánról* is, kinek neve (a később megemlített *Béri* Balogh Ádámval együtt) rokonsági kapcsolat által fűződik a Sümegen jelenleg is élő *Darnay* csalárhoz.

A közölt okiraton pecsét is van, melynek körirata:

Sigillum Capituli Castri Ferrei Renovatum An. 1588.

13) *Kovács Pál*. A reá vonatkozó okiratot *Gyömréy* Vince dr. úr szivessége folytán közölhetem. Az előbbi szintén.

»En *Poréntos Páll*. Adom tudására mindeneknek az kiknek illik: hogy eltávoztathatlan szüksegtől kényszerítetvén kértem fel *Nemzetes* vitézlő *Héránth* András uramtul tizen hétt Tallért jó el kelendő pénzről, melly tizen hétt Tallérrért adtam örökben itt *Sümegen*, *Szalavármegyében* lévőben, az kopasz hegyen három hold irtás földemet egy szélben, kinek al szélről *Nemzetes* Vitézlő *Török* Miháli Úr, fel szélről penigh *Péter Kovács* (kit most az Úr eő Nga bír) Földi szomszédy, — tegla kemenczénél penigh egy holdot, kinek dülő föld az neve, másutt meg egy holdat, tegla kemenczén belől, kinek egy felől *Szabó Gyurkó*, más felől *Dukony Miklós* szomszédy, — Ezen kívül itt a *Sümegy maiorokban* egy Paitát.

Mellynek nagyobb bizonságára adtam ezen leveletem, az ide alább megh irt emberséges emberek előtt.

Datum Simegh die 19 Februarij Anno 1685

Idem qui supra.

Coram me *Paulo Kovacs*

Castellano Sümegiensis mpra.

Coram me *Georgio Bornemissza mpra.*

» » *Joanne Bay*

» » *Laurentio Bliky m. p.*

Én előttem *Sz. György Márton* előtt

Székeli Istvan sümegi fő Biro mpra

Michael Pullay Juratus Notarius

Oppidi Simegh mpra.

(A pecsét helye.)

Az okiratban említett: »úr eő Nga« — *Sennyei* István, veszprémi püspök, a vár ura. A püspökök illetőleg nem mulaszthatok el egy dolgot fölemlíteni. *Ádám* Iván (Sümegi Reáliskola Értésítője 1879/80) ezt írja *Széchenyi* püspökről: Czimere a kapu fellett jelenleg is tisztán látható. Rajta nevének és czimének kezdőbetűi és a keletkezésnek évszáma: 1657. Megjegyzésem az, hogy a várkapu fölötti címer nem *Széchenyi* püspöké, hanem *Sennyei* István püspöké; az évszám pedig nem 1657, hanem 1674.

Leszámlítva e két hibát, *Ádám* Ivánnak igaza van.

A várkapu fölötti címer körirati kezdőbetűinek jelentése: »*Stephanus Sennyei de Kis-sennye Episcopus Wesprimiensis 1674.*«

Kis-sennyei *Sennyei* István négy volt. Az itt említett a második. (Lásd: *Pallas Lexicon*.)

(Folytatjuk.)

érezésében meleg és erős, igazszavú és szeretelmű, hűség és biztató: ott ragyog költészetében. Tréfálva ítélt, évődve vigasztal, borongva gyönyörködött, mesélve jövendőt. E költészetnél mi sem tárja föl gazdagabban és elevenebben korunk magyar lelkét; mi sem erősíti jobban idehaza önmagunkban való méltó bizalmunkat; mi sem terjeszti messzebb idegenbe jogunkat a megbecsülésre. Köszönjük meg neki; köszönje meg egész nemzetünk. Amint teljes életében azon dolgozott, hogy ez a föld a mi nemzetünké maradjon: fejezzük ki iránta hálánkat azzal, hogy ennek a földnek azt a kicsiny darabját, melyet az ő eleinek, apáinak verejtéke öntözött, ajándékozzuk vissza neki. Még pedig akként, hogy az ajándékozó is megajándékozottnak érezze magát. Legjava munkáinak harminc kötetét (20 kötetben), a költő saját szerkesztésében, rendezzük sajtó alá: egész regényköltészetünknek egyik legkiválóbb és legbecselesebb gyűjteményét. Arról sokkal kisebbre szabtuk a régi kiadásokénál, mindössze 80 koronára (20 díszes kötetben 120 korona). Az előfizetések feléből fedezzük a kiállítás költségeit, másik fele pedig a nagy irónak szánt nemzeti ajándékokra jut. Kétezer ötszáz előfizető biztosíthatja a nemzethez és a költőhöz egyaránt méltó terv megvalósítását. A magyar műveltséghez és a magyar közérzéshez, a magyar észhez és a magyar szívhez fordulunk. Akiben ereje él, lángja ég: Egyesek, intézetek, testületek, hatóságok támogassanak bennünket. Ékesítsünk föl minden magyar könyvtárt, minden magyar könyvtárnak ezzel a díszével: Mikszáth Kálmán munkáinak jubiláris kiadásával. Nemcsak a legméltóbb koszorút fonjuk így, hanem a nemzetnek legbiztosabban termő magot hintünk. Budapest, 1909 szeptember havában. A Mikszáth-jubileum bizottsága.

— **A zalaegerszeg-zalalövői vasút.** Zalaegerszeg városa a zalaegerszeg-zalalövői vasútra 100.000 koronát szavazott meg, 54 szóval 3 ellen. A képviselőtestület kikötötte, hogy a vasutat 2 év alatt tartoznak megépíteni.

— **Hány tanuló jár iskolába Sümegen.** Sümegen az 1909-1910-iki iskolai évben összesen 925 tanuló látogatja az iskolát: Az állami reálskolába 70, a polgári leányiskolába 77, az állami elemi népiskolába 706, az ipariskolába 72. Hátra vannak még az ismétlő tanulók. Feltűnő az iparos inasok csekély száma, míg az elemi iskolások ez évben haladták meg először a 700-at.

— **Égiháború.** Szeptember 28-án délután 3 és 4 óra között hatalmas zivatar voctult át vidékünkön. A szomszéd Mihályfán nagy jégeső is volt. Szerencsére már nem igen tudott kárt tenni a határban.

— **Ei katonának.** Októbernek elsején — nem kellett be rukkolni. Mert a póttartalékosoknak október 5-én, a közös hadsereg és a honvédség legénységének pedig 7-én kell bevonulni.

— **Tagosítás Tapolcán.** Tagosítani akarják a tapolcai határt. Szeptember 24-én meg is jelent az Ivódy Béla dr. miniszteri titkár, Balhauer Ottó gazdasági felügyelő, Gáspár József kataszteri mérnök, Rochel Rezső kulturmérnök, Putheány Géza vármegyei kiküldött és Karácsy Kálmán fűszolgabíróból álló bizottság a tapolcai község házában, azonban a nép oly éktelen lármában tört ki a tagosítás ellen, hogy a bizottság az értekezletet meg nem tarthatta.

— **Vármegyei díjnokok.** Zalavármegyének szeptemberi rendes közgyűlése foglalkozott a vármegyei díjnokok fizetésének, szolgálati szabályzatának, munkakörének megállapításával. Ezek szerint a vármegye területén 22 rendszeresített díjnoki állás tartatik fenn. Nők is lehetnek díjnokok. A díjnokot az alispán fogadja fel és bocsátja el. Szolgálatuk megkezdése előtt az alispán előtt esküt tesznek. Egy évi jó szolgálat után bizonyos kedvezményeket biztosít nekik a szabályrendelet. Napi díjuk 5 évenként 5-ször emelkedik. A legkisebb napidíj férfiaknál és nőknél 2 K 10 f. A legmagasabb férfiaknál

5 K. nőknél 4 K 20 f. Ezenkívül hét lakbérosztályba soroztatnak be. A kedvezményekre nem jogosult díjnokokkal szemben, ha elbocsátásuk nem saját hibájukból történt, 14 napi felmondás alkalmazandó. A kedvezményre jogosító *Értesítés* sel ellátott díjnok elbocsátása egy havi felmondáshoz van kötve és csak alapos okból történhetik. A rendszeresített díjnokok a megyei liszt-, segéd-, kezelő- és szolgazemélyzet nyugdíjintézetének tagjai. A törvényhatóságnál megüresedő állások betöltésénél előnyben részesülnek. Ha ilyen állandó fizetéssel rendszeresített törvényhatósági állásra jutnak, díjnoki minőségben megszakítás nélkül töltött szolgálati idejük beszámíttatik.

— **Szőlősgazdák érdeke.** Az új bortörvény értelmében minden szőlősgazda, ki több mint 4 kat. hold szőlővel bír, mustjáról, borairól nyilvántartást vezetni köteles. Eleve figyelmeztetjük a szőlősgazdákat: a szükséges nyilvántartó füzetekről vagy könyvekről idejekorán gondoskodjanak, hogy abba mindjárt a szüret befejezte után a készletet bevezessék. Az a szempont, hogy sokan a mustot és bort rövid időn belül „szokták” vagy szeretnék eladni, senkit sem mentesít a bornyilvántartás kötelezettsége alól. — Amíg a bor a pincében van, annak mennyiségeért és minőségéért a pince tulajdonosa felel s így az esetleges vizsgálat alkalmával a szüreti eredményről és történet változásáról felelni tartozik. Azért szükséges a bornyilvántartó iveket idejében megszerezni és ha a mustot vagy újbort el is adták, továbbra is megőrizni.

— **A gyermekért, aki nincs.** Borzalmas és az egyke mai világában szinte érthetetlen öngyilkosság történt a katoralsó-domború vasúti állomáson. Matus Ferenc jómódú domború gazda a legszebb egyetértésben élt a feleségével. Mi sem zavarta boldogságukat, csak egy kívánságuk maradt teljesítetlenül a sorstól, az hogy nem született gyermekük. Ez az asszonyt nagyon elkedvetlenítette, úgy hogy az utóbbi időben már szinte a buskomorság jelei mutatkoztak rajta. Senkinek sem tűnt föl, hogy az asszony pénteken meggyönt, este azonban elűnt hazulról és férje hasztalan várta egész éjszaka haza. Szombaton hajnalban aztán az asszony rettentő öngyilkosságának kelt híre a faluban. A kanizsai vonat szombaton reggel 5 órakor a katoralsó-domború állomáson elgázolt egy nőt, kit a felismerhetlenségig összeroncoltak és fejét levágták a vonat kerekai. Az azonnal megindult nyomozás megállapította, hogy öngyilkosság történt s az öngyilkos nem volt más, mint a hazulról eltűnt 45 éves Matus Ferencné, kit kétségtelen, hogy magtalansága kergetett a halálba. Otthon megtalálták a végrendeletét is, melyet a gyónás után írt s amelyben minden vagyonát férjére hagyta.

Felelős szerkesztő: Étes Károly.

Laptulajdonos és kiadó: Horvát Gábor.

A kis gyermek ELPUSZTUL?

Adjon neki SCOTT-féle csukamájolaj Emulsiót és örömmel fogja tapasztalni, hogy állapota azonnal jobbra fordul, hogy csakhamar fejlődésnek indul és jókedvűvé válik.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle ód szor védjegyet — a halaszt — kerjük figyelembe venni.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

már gyakran visszaszólította szüleinek szeretett gyermeküket a halál kapujától.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

a legkiválóbb, nagy tisztaság, valamint az emészthetőség és gyors hatás tekintetében.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f Kapható minden gyógyszerben.

Szükségleteinket a következő kereskedőknél és iparosoknál szerezzük be:

BAZSÓ SÁNDOR és FIA kovács és kocsigyártók. Árpád-u.

BORSOS JENŐ úri és női cipész. Kész úri és női cipők. Kossuth-ucca

BERETZKY GYULA fűszer-, liszt- és üvegáru-kereskedése.

BÖHM PÁL kézmű-, divatáru kereskedése és vászon gyári raktára. Kossuth Lajos-u. CSIZMAZIA ISTVÁN vas- és fűszerkereskedése. Gazdasági magvak Gazdasági gépek Kiszalud-Szállóval szemben.

DARNAY KÁLMÁN utóda MEZRICZKY JÓZSEF vas- és fűszer kereskedése és gépraktára.

FISCHER MÓR ecetszesz-, konyak- és líkőrgyáros, pálinkanagykereskedő. Mosó u.

HORVÁTH LAJOS borbély és fodrász. Kossuth Lajos-ucca.

Id. HORVÁTH JÓZSEF úri és női cipész, Kossuth Lajos ucca. (Balasits-féle ház)

HULLAY LAJOS építőmester. Árpád-ucca 454 sz.

JAKAB IMRE beszálló vendéglője. Árpád-u JANKÓ ÁRPÁD úri és női cipők. Márkus-féle Áruház mellett.

IOÓS ANTAL borbély és fodrász. Kossuth Lajos-ucca. Épstein ház.

KELL JENŐ bérkocsitulajdonos és vendéglős. Mihályfai-ucca 82. sz.

KESZLER PÁL kocsigyártó és szobafestő. Mihályfai ucca.

KOVÁCS LAJOS férfi és női cipész üzlete Gyógyszertár mellett.

KLAFFEL LAJOS épület- és butorasztalos. Temetkezési vállalkozó. Nagy koporsó-raktár.

KLEIN MÓR pék üzlete. Hazai söők raktára.

KOHN TESTVÉREK vaskereskedése, gépraktár Kossuth Lajos ucca.

KOVÁCS VILMOS vegyeskereskedő és koresmáros. Mihályfai-ucca.

KORBÉLY FERENC sütő üzlete. Árpád-ucca 287. sz.

KOVÁCS ZSIGMOND borbély és fodrász LÖWY NŐVÉREK női ruha varróterme Deák Ferenc ucca.

MAUTHNER SAMU vegyeskereskedő. Keszthelyi-ucca.

MÁRKUS SALAMON FIA áruháza. Kossuth Lajos-ucca.

MESTERHÁZY SÁNDOR vendéglős a Kiszalud-szálló tulajdonosa.

ÉSZÁROS SÁNDOR hentes. Kossuth Lajos-ucca.

ORBÁN ISTVÁN kávéháza. Kossuth ucca

PENTZ MIHÁLY kőfaragómester, nagy sarkóraktár. Árpád-ucca.

PAULINYI JÓZSEF lisztkereskedése, gabonacsere. Flórián-tér és Árpád-ucca sarkán.

ROTHSCHILD SÁNDOR épületfa- és deszkakereskedő. Rendeki-ucca.

SCHNITZLER SAROLTA kézimunka üzlete és harisnyakötődéje. Kossuth-ucca.

SCHRÖDER JÓZSEF vasúti vendéglős.

SZIJARTÓ GYÖRGY templom-, szoba- és cimfestő. A plébánia templom mellett.

SZELESTEY GÉZA beszálló vendéglője az Arany-báránnyhoz.

TASCHEK JÁNOS építőmester és vállalkozó. Váralja utca 35 szám. Major festő-féle ház.

TÓTH GYULA férfi- és gyermekruha raktára, Flórián-tér.

WÜRZBURGER JAKAB vegyes, porcellán- és üvegáru nagykereskedése.

Mindennemű
nyomtatványokat

jutányos áron és izléses kivitelben készíti

Horvát Gábor

könyvnyomdája Sümegen

Mindennemű

könyvkötőmunkák

elfogadtatnak